

Per què volem una Catalunya Lliure de Transgènics

* L'aprovació, o no, del conreu de varietats de cultiu modificades per enginyeria genètica (MG) és una decisió política, i mai pot ser una “decisió científica”, entre d'altres raons perquè aquests cultius són una aplicació tecnològica i no pas ciència en sentit estRICTE. La qüestió de les varietats MG es caracteritza per un alt grau d'incertesa científica i per un grau encara més alt de desacord tecnològic. Les opinions dels mateixos científics sobre aquest tema estan esbiaixades en funció del seu lloc de treball, i fins i tot els resultats del seus estudis estan clarament associats al lloc de treball.

* Han estat decisions polítiques les que han portat a aprovar les varietats MG sense tenir dades sobre la seguretat d'aquestes per a la salut humana i/o per la dels ecosistemes. Aquestes aprovacions s'han fet tot i que que les enquestes realitzades mostren que la població europea i la de l'estat espanyol molt majoritàriament no volen aquest tipus de varietats.

* Diversos països i regions del món han declarat moratòries o s'han declarat lliures de transgènics. A Suïssa, el govern va aprovar al maig de 2008 ampliar fins a finals de 2013 la moratòria que es va iniciar al 2005 com a resultat d'un referèndum. Diversos països europeus han prohibit el cultiu de l'únic panís transgènic permès a la Unió Europea (MON810): Bulgària, Romania, França, Hongria, Itàlia, Àustria, Grècia, i Polònia. I més de 230 regions i 4200 ajuntaments i entitats locals d'Europa s'han declarat "lliures de transgènics",

* Aquesta aposta política per les varietats MG produeix un enfortiment d'un model científic i tecnològic amb un alt grau d'intervenció i control per part de les empreses privades. Al mateix temps, es produeix una menor inversió en investigació en d'altres models de producció agrària, com l'ecològic. I es consagra un model de privatització dels béns comuns, com les varietats de cultius millorades pels pagesos al llarg de la Història.

* No hi ha cap evidència ni cap indicati que els cultius transgènics puguin ajudar a resoldre cap problema socialment rellevant. Els problemes de fam i malnutrició no estan relacionats amb la producció d'aliments sinó amb la distribució de la riquesa i dels mitjans de producció. Les dades del Departament d'Agricultura dels Estats Units de l'any 2010 mostraven que 45 milions d'habitants d'aquest país (1 de cada 7 famílies) patien “inseguretats alimentícia”, el nivell més alt des de 1995, l'any abans que es comencessin a conrear varietats transgèniques.

* L'enginyeria genètica és una tècnica essencialment diferent de les utilitzades tradicionalment en la millora de les varietats de cultiu, i constitueix una tecnologia incontrolada i impredecible: canvia las característiques de les plantes i es poden produir molècules tòxiques, carcinogèniques, o al·lèrgiques sense que es puguin predir els resultats a

priori. El panís MON810, a més de produir l'insecticida Bt, conté 32 proteïnes diferents en comparació amb el panís convencional.

* El procés d'aprovació de la comercialització d'aquestes varietats a la Unió Europea no mereix cap confiança perquè mai els estats membres han donat un suport majoritari a aquestes varietats, però la Comissió les ha anat aprovant pel seu compte. A la pràctica la Unió ha abandonat el principi de precaució, sense tenir evidències clares de la seguretat d'aquestes varietats. Les normatives són molt poc exigents, simplistes, i no exigeixen estudis d'alimentació per analitzar les conseqüències sobre la salut d'animals de laboratori. Els pocs estudis d'aquesta mena que s'han fet els realitzen les mateixes empreses comercialitzadores, i molts d'ells no es fan públics.

* Pràcticament no hi ha estudis que analitzin directament en persones els possibles efectes dels transgènics, i en cap cas es tracta d'estudis de toxicitat ni epidemiològics. Els pocs treballs que han estudiat algun aspecte mostren que la toxina Bt que contenen moltes varietats de panís transgènic produïdes comercialment passa a la sang d'un alt percentatge de dones i fetus de dones embarassades; que els gens de soja transgènica passen als bacteris de l'intestí de les persones; i que aquesta soja produeix reaccions al·lèrgiques específiques a les persones.

* Els estudis realitzats amb animals de laboratori mostren clarament que la toxina Bt del panís MON810 és tòxica per a les cèl·lules de la sang humana. A més, aquest panís produeix problemes al sistema immunològic i augmenta els risc d'al·lèrgies, i produeix problemes al fetge, ronyons i pàncrees.

* Les varietats transgèniques resistents a glifosat, per sí mateixes o per la presència de residus dels herbicides, poden ser tòxiques en cèl·lules de la placenta humana; comportar-se com a potencials disruptors endocrins, i afectar el funcionament del sistema enzimàtic; tenir efectes tòxics en cèl·lules pancreàtiques, del fetge, i dels testicles produint un envelliment prematur del fetge; tenir efectes negatius sobre el ronyó i el sistema hormonal; afectar al sistema reproductor femení, la reproducció, i el desenvolupament del fetus; i augmentar la incidència de limfomes no-Hodgkin.

* Les varietats transgèniques no donen una producció més gran que les convencionals. Els resultats de 3 anys d'assaigs realitzats per la Generalitat, tant a Lleida com a Girona, no mostren diferències entre les millors varietats, siguin transgèniques o no.

* En qualsevol cas, la millora genètica convencional també permet aconseguir varietats amb una més gran productivitat en condicions ambientals desfavorables, amb resistència a malalties i virus, i amb continguts més grans de components d'interès per l'alimentació humana.

* L'ús de varietats obtingudes per enginyeria genètica (MG) no ha fet disminuir la càrrega de biocides al medi. D'una banda, l'ús de varietats MG productores d'insecticides Bt han fet disminuir molt poc l'aplicació d'insecticides i, en canvi, aquestes plantes produeixen contínuament l'insecticida Bt al llarg de tota la campanya. I d'altra, ha augmentat l'ús d'herbicides als camps sembrats amb varietats MG resistents a herbicides.

* L'ús de varietats MG, a més, és contrari a la producció integrada i, de fet, està eliminant aquestes tècniques de protecció de conreus.

* Només 10 anys després de la seva introducció, l'ús de varietats MG productores d'insecticides Bt ja ha donat lloc a l'aparició d'insectes resistents a aquests insecticides en diferents països perquè han generat “una de les més grans pressions de selecció d'insectes resistents mai coneguda”.

* La suposada especificitat de la toxina Bt produïda per algunes varietats MG no és certa. S'han descrit molts casos d'efectes negatius sobre espècies no-plaga per als cultius, papallones, i abelles, així com l'acumulació de la toxina Bt als caragols.

* L'ús de varietats MG resistents a herbicides suposa un greu perill per a la salut, el medi i la producció agrícola perquè augmenta l'ús d'herbicides, i apareixen moltes espècies de plantes adventícies resistents a aquests herbicides, que són difícils de controlar.

* Entre els efectes trobats en animals alimentats amb varietats MG apareixen canvis en diferents variables hematològiques, i canvis funcionals a cèl·lules de l'epiteli ruminal, pancreàtiques, i hepàtiques, canvis en la síntesi d'enzims, i problemes en úters i estómacs. Els porcs, a més, consumeixen més pinso i disminueix la seva eficiència conversora.

* El DNA transgènic apareix a la llet pasteuritzada de vaques alimentades amb pinso transgènic, als cabrits que prenen llet de cabres alimentades amb pinsos transgènics, i a l'oli obtingut de colza transgènica.

* El cultiu al camp de varietats MG representa la impossibilitat pràctica de controlar les vies d'escapament i contaminació. Les distàncies a les que les varietats MG poden arribar a contaminar varietats convencionals o cultius ecològics impedeixen que es puguin dur a la pràctica les normes de coexistència. Els casos de contaminació de la cadena alimentària per varietats MG abunden.

* La situació a Catalunya i Aragò mostra que el grau de contaminació del camps convencionals i de producció ecològica de panís per varietats MG ha portat a que pràcticament tots els productors ecològics de panís de Catalunya hagin abandonat la seva activitat, a més a més d'haver assumit els costos d'aquesta contaminació, i com a resultat, s'han perdut diverses varietats tradicionals de panís. El control i seguiment de les varietats MG són inexistents o ineficaços.